EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.7.2013
COM(2013) 542 final

# SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

## Za konkurenčnejši in učinkovitejši obrambni in varnostni sektor

{SWD(2013) 279 final}

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Za konkurenčnejši in učinkovitejši obrambni in varnostni sektor**

„Svet potrebuje Evropo, ki je zmožna pošiljati vojaške misije za pomoč pri umiritvi razmer na kriznih območjih ... Okrepiti moramo našo skupno zunanjo in varnostno politiko ter ubrati skupen pristop k obrambnim zadevam, saj smo skupaj dovolj močni in veliki, da svetu vdahnemo večjo poštenost, spoštovanje pravil in človekovih pravic“.

Govor predsednika Barrosa o stanju v Uniji septembra 2012

„Svet ponovno poziva k ohranitvi in nadaljnjemu razvoju vojaških zmogljivosti za ohranjanje in okrepitev skupne varnostne in obrambne politike. Vojaške zmogljivosti podpirajo zmožnost EU, da zagotavlja varnost kot del širšega celovitega pristopa, (ter) opozarjajo tudi na potrebo po močni in manj razdrobljeni evropski obrambni industriji, da bi ohranili in okrepili evropske vojaške zmogljivosti in zmožnost EU za samostojno ukrepanje“.

Sklepi na zasedanju Sveta za zunanje zadeve z dne 19. novembra 2012

## 1. PRISPEVEK EVROPSKE KOMISIJE H KREPITVI OBRAMBNEGA IN VARNOSTNEGA SEKTORJA EU

To sporočilo nadaljuje delo delovne skupine Komisije za obrambo, ustanovljene leta 2011, s ciljem krepitve obrambnega sektorja, pri čemer se uporabijo vse ustrezne politike EU. Evropska služba za zunanje delovanje in Evropska obrambna agencija sta tesno sodelovali z delovno skupino ter bili v celoti vključeni v pripravo tega sporočila.

### 1.1. Uvod

Strateško in geopolitično okolje se hitro in nenehno razvija. S pojavom novih težišč se spreminja svetovno razmerje moči, ZDA pa svojo strateško osredotočenost preusmerjajo proti Aziji. Evropa mora v takih razmerah prevzeti večjo odgovornost za svojo varnost doma in v tujini. EU mora za uveljavitev svojega pomena razviti verodostojno skupno varnostno in obrambno politiko (SVOP). Ta razvoj mora biti popolnoma skladen z organizacijo NATO in njenimi načeli.

Varnostni izzivi, s katerimi se spoprijemamo danes, so številni, kompleksni, medsebojno povezani in težko predvidljivi: lahko izbruhnejo regionalne krize, v katerih se začne prelivati kri, lahko nastanejo nove tehnologije, zaradi katerih se pojavijo nove ranljivosti in grožnje, okoljske spremembe in pomanjkanje naravnih virov pa lahko povzročijo politične in vojaške konflikte. Obenem pa se lahko mnoge grožnje in tveganja z lahkoto razširijo čez nacionalne meje, s čimer se zameji tradicionalna ločnica med notranjo in zunanjo varnostjo.

Ti varnostni izzivi se lahko rešujejo le s celostnim pristopom, ki združuje različne politike in instrumente, kratko- in dolgoročne ukrepe. Ta pristop mora biti podprt s številnimi civilnimi in vojaškimi zmogljivostmi. Čedalje manj je verjetno, da bi lahko države članice to breme nosile same.

To velja predvsem za obrambo, kjer je nova oprema pogosto tehnološko zapletena in draga. Države članice danes s težavo ustrezno opremijo svoje oborožene sile. Pri nedavnih operacijah v Libiji se je pokazalo, da ima Unija pri ključnih vojaških zmogljivostih pomembne primanjkljaje.

Zaradi krize pri javni porabi se proračunska sredstva za obrambo krčijo, kar razmere še poslabšuje, ker to ni niti usklajeno niti izvedeno glede na skupne strateške cilje. Sredstva EU, namenjena obrambi, so se v obdobju med 2001 in 2010 zmanjšala z 251 milijard EUR na 194 milijard EUR. Ta zmanjšanja proračunskih sredstev z omejevanjem obstoječih in načrtovanih programov resno vplivajo na industrije, ki razvijajo opremo za naše oborožene sile. Vplivajo zlasti na naložbe v raziskave in razvoj na področju obrambe, kar je bistveno za razvijanje zmogljivosti prihodnosti. V obdobju med 2005 in 2010 so se proračunska sredstva Unije za raziskave in razvoj zmanjšala za 14 %, in sicer na 9 milijard EUR; ZDA pa danes za raziskave in razvoj na področju obrambe porabijo sedemkrat več kot vseh 27 držav članic EU skupaj.

Proračunska sredstva za obrambo se krčijo, stroški za moderne zmogljivosti pa naraščajo. Do teh povišanj stroškov prihaja, ker je obrambna oprema dolgoročno postajala vedno bolj tehnološko zapletena, pa tudi ker se je obseg proizvodnje zaradi reorganizacije in zmanjšanja oboroženih sil EU od konca hladne vojne skrčil. Ti dejavniki bodo ne glede na raven proračunskih sredstev še naprej oblikovali obrambne trge v EU.

Te razmere imajo posredne učinke na industrijo, ki ima bistveno vlogo v širšem gospodarstvu EU. Ta industrijski sektor je bil s 96 milijardami EUR prometa samo v letu 2012 glavni sektor, ki je ustvarjal inovacije ter je bil usmerjen v vrhunsko inženirstvo in tehnologije. Vrhunske raziskave v tem sektorju so povzročile pomembne posredne učinke v drugih sektorjih, kot so elektronika, vesoljsko in civilno letalstvo, zagotovile so rast ter na tisoče delovnih mest za visoko usposobljene delavce. V obrambni industriji EU je neposredno zaposlenih okrog 400 000 ljudi, zagotovljenih pa je še 960 000 posrednih delovnih mest. Če naj bi EU ostala vodilno svetovno središče proizvodnje in inovacij, je zato bistveno, da se ta sektor ohrani. Zato so ukrepi za okrepitev konkurenčnosti obrambne industrije bistveni del strategije Evropa 2020: nova evropska strategija za delovna mesta in rast.

Pomena te industrije pa obenem ni mogoče meriti le glede na delovna mesta in promet. Bistveni element za zagotovitev varnosti državljanov EU ter zaščite njenih vrednot in interesov pomeni tehnološka in industrijska baza evropske obrambe (EDTIB). EU mora biti sposobna prevzeti odgovornost za lastno varnost ter mednarodni mir in stabilnost na splošno. Zato je potrebna določena stopnja strateške neodvisnosti: da bi bila EU verodostojen in zanesljiv partner, se mora biti sposobna odločati in mora biti sposobna delovati, ne da bi bila odvisna od zmogljivosti tretjih strani. Zato so bistveni varnost dobave, dostop do kritičnih tehnologij in operativna suverenost.

Obrambne družbe lahko trenutno preživijo zaradi preteklih naložb v raziskave in razvoj, manjša nacionalna naročila pa so lahko uspešno nadomestile z izvozom. Vendar je cena tega pogosto prenos tehnologije, pravic intelektualne lastnine in proizvodnje zunaj EU. To pa ima resne posledice za dolgoročno konkurenčnost EDTIB.

Krčenje proračunskih sredstev za obrambo je še oteženo z vztrajno razdrobitvijo trgov EU, zaradi česar se zmogljivosti, organizacije in odhodki nepotrebno podvajajo. S tem ko se več kot 80 % naložb v obrambno opremo porabi na nacionalni ravni, ostajata sodelovanje in konkurenčnost na ravni EU še vedno izjema. Zato obstaja nevarnost, da bo EU izgubila kritično znanje in neodvisnost na ključnih področjih zmogljivosti.

V takih razmerah je treba prednostne naloge preusmeriti. Če ni mogoče doseči večje porabe, je treba sredstva porabljati primerneje. To se lahko stori v znatnem obsegu. Države članice EU so leta 2011 kljub zmanjšanju skupno še vedno porabile več za obrambo kot Kitajska, Rusija in Japonska skupaj[1]. Proračunske omejitve je treba torej nadomestiti z

[1] Podatki SIPRI.

boljšim sodelovanjem in učinkovitejšo rabo sredstev. To se lahko doseže s podpiranjem grozdov, specializacijo vlog, skupnimi raziskavami in javnimi naročili, novim, bolj dinamičnim pristopom do civilno-vojaških sinergij ter večjim povezovanjem trgov.

### 1.2. Strategija Komisije

Obramba je še vedno v jedru nacionalne suverenosti, odločitve o vojaških zmogljivostih pa še vedno sprejemajo države članice. Vendar pa je lahko tudi prispevek EU znaten. Ima politike in instrumente za izvajanje strukturne spremembe, poleg tega pa državam članicam omogoča najboljši okvir za skupno ohranjanje ustrezne ravni strateške avtonomije. Ker imajo države članice okoli 1,6 milijona vojakov in letna proračunska sredstva za obrambo v višini 194 milijard EUR, je EU torej sposobna igrati vlogo strateškega akterja na mednarodnem prizorišču v skladu s svojimi vrednotami.

Evropski svet je v svojih sklepih z dne 14. decembra 2012 zato pozval: „visoko predstavnico, zlasti prek Evropske službe za zunanje delovanje in Evropske obrambne agencije, ter Komisijo, naj (…) oblikujejo nadaljnje predloge in ukrepe za krepitev SVOP ter boljšo razpoložljivost potrebnih civilnih in vojaških zmogljivosti ...".

Končni cilj je okrepiti obrambo EU, da bo kos ciljem 21. stoletja. Države članice bodo na čelu številnih potrebnih reform. Evropska obrambna agencija (EDA) si je za nalogo zastavila, da bo podpirala njihova prizadevanja pri izboljšanju obrambnih zmogljivosti Unije za SVOP. K temu lahko pomembno prispeva tudi Komisija, ki je to že začela delati. Kot je poudaril predsednik Barroso: „Vloga Komisije je v prizadevanju za enoten obrambni trg. Za razvoj industrijske baze evropske obrambe uporabljamo svoje zmogljivosti, zagotovljene po Pogodbi".

Komisija je ob upoštevanju teh ciljev pripravila dve direktivi o obrambi in občutljivih javnih naročilih za varnost (2009/81/ES) ter o prenosih (2009/43/ES), ki sta danes temelj obrambnega trga EU. Poleg tega je razvila industrijske politike ter posebne programe raziskav in inovacij za varnost in vesolje. Komisija je prav tako razvila politike in instrumente, s katerimi podpira notranjo ter zunanjo varnost na področjih, kot so varovanje zunanjih meja, pomorski nadzor, civilna zaščita ali krizno upravljanje, ki so po tehnološki, industrijski, vsebinski in operativni plati precej podobna obrambi in so z njo povezana.

S tem sporočilom se v okviru pristojnosti, kot so opredeljene v Lizbonski pogodbi, utrjuje in nadalje razvija ta pravni red. Raziskati se skušajo zlasti možne sinergije in navzkrižno bogatenje, ki izhaja iz zamejevanja ločnic med obrambo in varnostjo ter med civilnim in vojaškim.

Komisija namerava za dosego teh ciljev ukrepati na naslednjih področjih:

- Nadalje poglobiti notranji trg za obrambo in varnost. To pomeni, da se najprej zagotovi celotna uporaba obeh obstoječih direktiv. Komisija bo na podlagi tega pravnega reda odpravila izkrivljanje trga in prispevala k izboljšanju varnosti dobave med državami članicami.
- Povečati konkurenčnost tehnološke in industrijske baze evropske obrambe. Zato bo Komisija razvijala obrambno industrijsko politiko na podlagi dveh ključnih področij:
  - podpiranje konkurenčnosti – vključno z razvojem „hibridnih standardov", od česar bi imela korist varnostni in obrambni trg, ter proučevanje načinov za razvoj evropskega sistema za certificiranje vojaške plovnosti,
  - podpiranje MSP – vključno z razvojem evropskega strateškega partnerstva grozdov, da se zagotovijo povezave z drugimi grozdi in v svetovni konkurenci podprejo MSP, povezana z obrambo.

- Čim bolj izkoriščati civilne vojaške sinergije, da se zagotovi najučinkovitejša poraba finančnih sredstev evropskih davkoplačevalcev. Zlasti:
  - z osredotočanjem prizadevanj na možno navzkrižno bogatenje med civilnimi in vojaškimi raziskavami ter potencial dvojne rabe vesolja,
  - s pomočjo oboroženim silam pri zmanjševanju porabe energije, s čimer se prispeva k ciljem 20-20-20 Unije.
- Komisija poleg tega predlaga ukrepe, namenjene raziskovanju novih smeri, s katerimi se pospešuje strateška razprava v EU ter pripravlja podlaga za večje in tesnejše sodelovanje v EU, zlasti:
  - s presojanjem, kakšne možnosti imajo zmogljivosti z dvojno rabo v lasti EU, ki lahko na določenih varnostnih območjih dopolnjujejo nacionalne zmogljivosti ter postanejo uspešni in stroškovno učinkoviti multiplikatorji moči;
  - s premislekom o začetku pripravljalnih ukrepov za raziskave, povezane s SVOP, usmerjene na tista področja, na katerih so obrambne zmogljivosti EU najbolj potrebne.

Komisija voditelje držav ali vlad poziva, da bi o tem sporočilu ter o poročilu, ki ga je pripravila visoka predstavnica Unije za skupno zunanjo in varnostno politiko, razpravljali na zasedanju Evropskega sveta decembra 2013.

# Akcijski načrt[2]

## 2. KREPITEV NOTRANJEGA TRGA ZA OBRAMBO

### 2.1. Zagotavljanje učinkovitosti trga

- S tem ko so vse države članice v celoti prenesle Direktivo 2009/81/ES o obrambi in javnih naročilih za varnost, je vzpostavljeno regulativno ogrodje obrambnega trga EU. V tem sektorju se prvič uporabljajo posebni predpisi notranjega trga za spodbujanje konkurence, ki je pravična in zajema vso EU. A obramba ostaja poseben trg z dolgo tradicijo nacionalne razdrobljenosti. Komisija bo zato s posebnimi ukrepi zagotovila, da se bo Direktiva 2009/81/ES ustrezno uporabljala in da bo izpolnila svoj cilj.

**Ukrep:**

- *Komisija bo spremljala odprtost obrambnih trgov držav članic ter prek spletišča EU Tenders Electronic Daily (TED) in drugih specializiranih virov redno ocenjevala, kako se uporabljajo novi predpisi o javnih naročilih. Svoje dejavnosti spremljanja trga bo usklajevala z dejavnostmi Evropske obrambne agencije, da bo raziskala možne sinergije in se izognila nepotrebnemu podvajanju prizadevanj.*

V času proračunskih omejitev je zlasti pomembno, da se finančna sredstva porabljajo učinkovito. Uspešen način za dosego tega cilja je združevanje povpraševanja. V Direktivi 2009/43/ES so posebne določbe o centralnih nabavnih organih, ki državam članicam

[2] Vsak predviden ukrep v tem akcijskem načrtu je skladen in združljiv z ustreznimi finančnimi instrumenti, vzpostavljenimi v okviru večletnega finančnega okvira.

omogočajo, da uporabljajo nova pravila tudi za skupna javna naročila; na primer, prek EDA bi morale države članice to orodje čim bolj uporabljati, da bi dosegle čim večjo ekonomijo obsega in v celoti izkoristile sodelovanje na ravni EU.

Določene pogodbe so iz področja uporabe te direktive izključene, saj uporaba njenih predpisov ne bi bila ustrezna. To velja zlasti za programe sodelovanja, s katerimi se učinkovito spodbujata utrjevanje trga in konkurenčnost.

Vendar se lahko druge posebne izključitve, in sicer prodaja s strani ene vlade drugi vladi in oddaja naročila, ki jo urejajo mednarodni predpisi, razlagajo na način, s katerim se oslabi pravilna uporaba Direktive 2009/81/ES. S tem bi se lahko ogrozili enaki pogoji delovanja na notranjem trgu. Zato bo Komisija zagotovila, da se te izključitve razlagajo strogo in da se ne zlorabljajo za izogibanje Direktivi 2009/81/ES.

**Ukrep:**

- *Komisija bo pojasnila meje določenih izključitev. Zato bo v posvetovanju z državami članicami zagotovila posebne smernice, zlasti o prodajah s strani ene vlade drugi vladi in mednarodnih sporazumih.*

### 2.2. Odprava izkrivljanja trga

Komisija bo odpravila obstoječe nepravične in diskriminacijske prakse ter izkrivljanje trga, da bi se notranji trg za obrambo nadalje razvil in da bi se za vse evropske dobavitelje ustvarili enaki konkurenčni pogoji. Svoje politike bo zlasti usmerila proti nadomestilom, t.j. gospodarskim odškodninam, ki se od dobaviteljev iz drugih držav zahtevajo pri nakupih na področju obrambe. Zahteve po nadomestilih so diskriminacijski ukrepi, ki so v nasprotju z načeli iz Pogodbe EU ter učinkovitimi metodami za javna naročila. Zato ne morejo biti del notranjega trga za obrambo.

**Ukrep:**

- *Komisija bo zagotovila, da se bodo nadomestila hitro postopno odpravila. Vse države članice so od sprejetja Direktive 2009/81/ES umaknile ali spremenile svojo nacionalno zakonodajo o nadomestilih. Komisija bo preverila, ali so te spremembe skladne z zakonodajo EU. Prav tako bo zagotovila, da bodo zaradi teh sprememb pravnega okvira v praksah držav članic v zvezi z javnimi naročili nastale učinkovite spremembe.*

Komisija je v obrambnem sektorju znatno uporabljala pravila o nadzoru koncentracij. Navedeni primeri so Komisiji omogočili, da je zagotovila učinkovit nadzor nad konkurenco, s čimer je prispevala k boljšemu delovanju obrambnega trga. Javna poraba bi morala glede državne pomoči ter v skladu s Sporočilom o posodobitvi področja državnih pomoči postati učinkovitejša in bolj usmerjena. V tem pogledu ima pri zaščiti in krepitvi notranjega trga, tudi v obrambnem sektorju, temeljno vlogo nadzor državne pomoči.

Države članice morajo Komisiji po Pogodbi priglasiti vse ukrepe državnih pomoči, vključno s pomočjo v čisto vojaškem sektorju. Od te obveznosti lahko odstopajo le, če lahko dokažejo, da je nepriglasitev potrebna zaradi bistvenih interesov njihove varnosti v skladu s členom 346 PDEU. Če se namerava država članica sklicevati na člen 346, mora biti torej sposobna dokazati, da so konkretni ukrepi v vojaškem sektorju potrebni in sorazmerni za zaščito bistvenih interesov njene varnosti ter da ne presegajo tega, kar je za ta namen nujno potrebno. Države članice morajo nositi dokazno breme, da so ti pogoji izpolnjeni.

**Ukrep:**

- *Komisija bo zagotovila, da so pri sklicevanju na člen 346 PDEU izpolnjeni vsi potrebni ukrepi, s katerimi se upravičijo ukrepi državne pomoči.*

### 2.3. Izboljšanje varnosti dobave

Za zagotovitev delovanja notranjega trga za obrambo in evropeizacijo industrijskih dobavnih verig je bistvena varnost dobave. Za večino težav glede varnosti dobave so odgovorne države članice. Vendar lahko Komisija razvije instrumente, s katerimi lahko države članice izboljšajo medsebojno varnost dobave. Tak instrument je Direktiva 2009/43/ES o prenosih znotraj EU, saj uvaja nov sistem dovoljenj, s katerim se poenostavlja pretok obrambnega blaga po notranjem trgu. Države članice bi morale za povečanje varnosti dobave znotraj Unije zdaj v celoti izkoristiti možnosti te direktive.

**Ukrepa:**

- *Komisija bo skupaj z Evropsko obrambno agencijo začela postopek posvetovanja, usmerjen k izvrševanju politične zaveze držav članic, da medsebojno zagotovijo dobavo obrambnega blaga, materialov ali storitev po pogodbi ali dogovoru, katerih končne uporabnice bodo oborožene sile držav članic.*

- *Komisija bo zagotovila optimalen režim za prenos obrambnih proizvodov s: a) podpiranjem prizadevanj nacionalnih organov pri dvigovanju ozaveščenosti o njem pri industriji, b) vzpostavitvijo centralnega registra splošnih dovoljenj in spodbujanjem njihove uporabe ter c) spodbujanjem najboljših praks pri upravljanju prenosov znotraj EU.*

Varnost dobave je odvisna tudi od nadzora ter lastništva ključnih industrijskih in tehnoloških sredstev. V nacionalno zakonodajo več držav članic je vključen nadzor tujih naložb v obrambne industrije. Vendar kolikor bolj mednarodne postajajo industrijske dobavne verige, toliko bolj vplivajo spremembe lastništva v eni družbi (tudi na nižjih stopnjah) na varnost dobave oboroženih sil in industrij drugih držav članic. To je tudi vprašanje, ki vpliva na obseg avtonomije, ki jo ima Evropa na področju vojaške zmogljivosti in ki jo želi ohraniti, kot tudi splošno vprašanje nadzora vhodnih tujih naložb v navedeni sektor. Za spoprijemanje s tem izzivom je morda potreben pristop na ravni EU.

**Ukrep:**

- *Komisija bo objavila zeleno knjigo o nadzoru obrambnih in občutljivih varnostnih industrijskih zmogljivosti. Z zainteresiranimi stranmi se bo posvetovala o morebitnih pomanjkljivostih sedanjega sistema, vključno z možnim prepoznavanjem zmogljivosti EU, proučila bo tudi možnosti za vzpostavitev sistema spremljanja na ravni EU, vključno z mehanizmi priglasitve in posvetovanja med državami članicami.*

## 3. SPODBUJANJE KONKURENČNEJŠE OBRAMBNE INDUSTRIJE

Za vzpostavitev pravega notranjega trga za obrambo ni potreben le močan pravni okvir, ampak tudi prilagojena industrijska politika EU. Prihodnost EDTIB temelji na več sodelovanja in regionalni specializaciji okoli mrež odličnosti in med njimi. Nadaljnja okrepitev njihove civilno-vojaške razsežnosti lahko spodbudi več konkurence ter prispeva h gospodarski rasti in regionalnemu razvoju. Poleg tega je bistveno, da imajo obrambne družbe EU na čedalje bolj globaliziranem obrambnem trgu trdno poslovno okolje v EU, da se poveča njihova konkurenčnost po vsem svetu.

### 3.1. Standardizacija – razvijanje temeljev za sodelovanje in konkurenčnost na področju obrambe

Večina standardov, ki se uporabljajo v obrambi EU, je civilnih. Kadar so potrebni posebni obrambni standardi, se razvijajo na nacionalni ravni, kar ovira sodelovanje in zvišuje stroške za industrijo. Zaradi uporabe skupnih obrambnih standardov bi se torej močno povečala sodelovanje in interoperabilnost med vojskami EU ter izboljšala konkurenčnost industrije EU pri nastajajočih tehnologijah.

S tem se poudarja, da je treba ustvariti spodbude, da bi države članice razvijale evropske civilno-vojaške standarde. Ti bi morali jasno ostati prostovoljni ter se ne bi smeli podvajati z delom NATO in drugih ustreznih organov v zvezi s standardi. Kadar so ugotovljene vrzeli in skupne potrebe, pa bi se lahko pri razvoju standardov storilo mnogo več. To se nanaša zlasti na standarde pri nastajajočih tehnologijah, kot so sistemi brezpilotnih zrakoplovov („Remotely Piloted Aircraft Systems“), ter na določenih področjih, kot je zaščita oporišča, na katerih so trgi premalo razviti in ki imajo potencial za povečanje konkurenčnosti industrije.

**Ukrepi:**

- *Komisija bo pri proizvodih, ki se lahko uporabljajo v vojaške in civilne namene, pospešila razvoj „hibridnih standardov“. Leta 2012 je že izdala zahtevo za standardizacijo takega „hibridnega standarda“ za programsko definiran radio. Med naslednjimi kandidati v okviru zahtev za standardizacijo bi se lahko obravnavali standardi odkrivanja in vzorčenja kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih snovi ter eksploziva (KBRJE), sistemi brezpilotnih zrakoplovov, zahteve za vojaško plovnost, standardi za izmenjavo podatkov, šifriranje podatkov ter druge kritične informacijske in komunikacijske tehnologije.*

- *Komisija bo skupaj z Evropsko obrambno agencijo in evropskimi organizacijami za standardizacijo proučila možnosti za vzpostavitev mehanizma, s katerim bo po dogovoru z državami članicami oblikovala posebne standarde EU za vojaške proizvode in aplikacije. Glavni namen tega mehanizma bo razvoj standardov, ki bi ustrezali ugotovljenim potrebam, obenem pa primerno obravnavali občutljive informacije.*

- *Komisija bo v sodelovanju z Evropsko obrambno agencijo proučila nove načine za spodbujanje obstoječih orodij, s katerimi se izbirajo standardi najboljših praks pri javnih naročilih na področju obrambe.*

### 3.2. Spodbujanje skupnega pristopa k certificiranju – zmanjšanje stroškov in pospeševanje razvoja

Kot pri standardih je tudi certificiranje bistveno pri omogočanju industrijske konkurenčnosti in sodelovanja na področju obrambe EU. Najpomembnejše ozko grlo, zaradi katerega prihaja do zamud pri dajanju proizvodov na trg in zaradi katerega se znatno povečujejo stroški po celotnem življenjskem ciklu proizvoda, je neobstoj vseevropskega sistema certificiranja obrambnih proizvodov. Področje certificiranja je treba bolje urediti, da bi se določene naloge, ki se trenutno izvajajo na nacionalni ravni, izvajale na skupni.

Po navedbah Evropske obrambne agencije se s tem zlasti na področju vojaške plovnosti za 50 % podaljša čas razvoja in za 20 % povečajo stroški razvoja. Poleg tega se s sklopom skupnih in usklajenih zahtev zmanjšujejo stroški, kar omogoča mednarodno vzdrževanje zrakoplovov ali usposabljanje vzdrževalnega osebja.

Naslednji primer je strelivo. Ocenjuje se, da EU zaradi neobstoja skupnega certificiranja za strelivo, izstreljeno s kopnega, vsako leto izgubi 1,5 milijarde EUR (od skupnih 7,5 milijarde EUR, ki se vsako leto porabijo za strelivo).

**Ukrep:**

- *Komisija bo na podlagi civilnih izkušenj Evropske agencije za varnost v letalstvu (EASA), lastnih izkušenj, pridobljenih pri certificiranju zrakoplova Airbus A-400M (v civilni konfiguraciji), in dela Evropske obrambne agencije na tem področju ocenila različne možnosti, da v imenu držav članic izvede naloge, povezane z začetno plovnostjo vojaških proizvodov, na področjih, ki jih je določila EDA.*

### 3.3. Surovine – obvladovanje tveganj pri dobavi za obrambno industrijo EU

Pri obrambnih aplikacijah, od sistemov za brezpilotne zrakoplove do precizno vodenega streliva, od laserskega označevanja ciljev do satelitskih komunikacij, so mnogokrat nujno potrebne različne surovine, kot so redki zemeljski elementi. Pri dobavi številnih od teh surovin obstaja večje tveganje, kar ovira konkurenčnost obrambnega sektorja. Bistveni element strategije celotne EU glede surovin je sestavljen iz seznama surovin, ki naj bi bile ključnega pomena za gospodarstvo EU. Po predvidevanjih naj bi se trenutni seznam nujno potrebnih surovin na ravni EU pregledal do konca leta 2013. Čeprav se te surovine pogosto ne razlikujejo od tistih, ki so pomembne za civilne in obrambne namene, bi bila jasna dodana vrednost vidna, če bi pri tem delu upoštevali poseben pomen surovin za obrambni sektor EU.

**Ukrep:**

- *Komisija bo v okviru strategije o surovinah celotne EU pregledala surovine, ki so za obrambni sektor nujno potrebne, in po potrebi pripravila usmerjene politične ukrepe.*

### 3.4. MSP – zavarovanje osrednjih inovacij EU na področju obrambe

MSP dobivajo z direktivama o obrambi (Direktiva 2009/81/ES in Direktiva 2009/43/ES) nove priložnosti za sodelovanje pri vzpostavljanju evropskega obrambnega trga. To velja zlasti za določbe glede oddaje naročil podizvajalcu iz Direktive 2009/81/ES, s katero se izboljšuje dostop do dobavnih verig glavnih izvajalcev, ki niso državljani države članice. Zato bi morale države članice dejavno uporabljati te določbe, da bi za MSP ustvarile več priložnosti.

Potrebni so nadaljnji ukrepi, zlasti na področju grozdov. Pogosto jih vodi glavno podjetje, ki v dobavni verigi sodeluje z manjšimi podjetji. Poleg tega so grozdi pogosto del mrež odličnosti, ki povezujejo glavne izvajalce, MSP, raziskovalne inštitute in druge akademske sektorje.

Grozdi so torej posebej pomembni za MSP, saj jim ponujajo dostop do skupnih zmogljivosti, niše, v katerih se lahko specializirajo, ter priložnosti za sodelovanje z drugimi MSP. V takih grozdih lahko podjetja združijo moči in vire, da se razvejajo ter ustvarijo nove trge in institucije znanja. Na osnovi tehnologij in materialov, ki so se sprva razvijali za obrambne namene (npr. internet, GPS) ali obratno, kar je čedalje pomembnejša usmeritev, se lahko tudi razvijajo novi civilni proizvodi in aplikacije.

**Ukrepi:**

- *Komisija bo skupaj z industrijo z uporabo pristopa od spodaj navzgor proučila, kako vzpostaviti evropsko strateško partnerstvo grozdov, ki naj bi podpiralo pojav novih vrednostnih verig in premagovalo ovire, s katerimi se v svetovni konkurenci spoprijemajo MSP, povezana s področjem obrambe. V tem okviru bo Komisija uporabila orodja, zasnovana za podporo MSP, vključno s Programom za konkurenčnost podjetij in MSP, za*

*potrebe MSP, povezanih s področjem obrambe. V ta namen se lahko prouči uporaba evropskih strukturnih in investicijskih skladov. To delo bo zajemalo pojasnitev pravil o upravičenosti za projekte z dvojno rabo.*

- *Komisija bo tudi uporabila Evropsko podjetniško mrežo, da bo MSP, povezana s področjem obrambe, usmerjala k povezovanju v mreže in partnerstva, internacionalizaciji njihovih dejavnosti, prenosu tehnologije ter financiranju poslovnih priložnosti.*

- *Komisija bo spodbujala regionalno povezovanje v mreže, da bi industrijska in raziskovalna sredstva s področja obrambe vključila v strategije pametne specializacije, zlasti prek evropske mreže regij, povezanih s področjem obrambe.*

### 3.5. Znanje in spretnosti – obvladovanje sprememb in zagotavljanje prihodnosti

V obrambni industriji se dogajajo korenite spremembe, na katere se morajo države članice in industrija prilagoditi. Kot je bilo navedeno na zasedanju Evropskega sveta decembra 2008: „S strateškega in gospodarskega vidika je treba evropsko obrambno tehnološko in industrijsko osnovo prestrukturirati, zlasti v okviru evropskih centrov odličnosti, da bi se izognili podvajanju dejavnosti in bi zagotovili njeno trdnost in konkurenčnost“.

Za postopek prestrukturiranja je večinoma odgovorna industrija, vloga Komisije, nacionalnih vlad in lokalnih organov pa je dopolnilna. Komisija in države članice imajo na voljo sklop orodij EU, s katerimi se spodbujajo nova znanja in spretnosti ter odpravljajo posledice prestrukturiranja. Razvijati bi jih bilo treba z jasnim razumevanjem zmogljivosti in tehnologij, ki so za industrijo ključne. Komisija bo države članice spodbujala, naj uporabljajo sisteme za prožnost delovne sile za pomoč podjetjem, vključno z dobavitelji, ki jih je prizadel začasen velik upad povpraševanja po njihovih proizvodih, in za spodbujanje anticipativnega pristopa k prestrukturiranju. Države članice v tem okviru lahko uporabijo pomoč, ki jo lahko zagotovi Evropski socialni sklad, v določenih primerih množičnih odpuščanj pa tudi Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji. Pomemben temelj tega dela bo evidentiranje obstoječih znanj in spretnosti ter opredelitev znanj in spretnosti, potrebnih za prihodnost, po možnosti na podlagi evropskega sveta za sektor znanj in spretnosti na področju obrambe pod vodstvom predstavnikov sektorjev.

**Ukrepi:**

- *Komisija bo spodbujala znanja in spretnosti, ki jih bo opredelila kot bistvena za prihodnost industrije, vključno s programi „Sector Skills Alliances“ (koalicije sektorskih znanj in spretnosti) in „Knowledge Alliances“ (zavezništva za znanje), ki so trenutno v preskušanju.*

- *Komisija bo spodbujala uporabo Evropskega socialnega sklada za prekvalifikacijo in preusposabljanje delavcev, zlasti za projekte, s katerimi se obravnavajo potrebna znanja in spretnosti, usklajevanje znanj in spretnosti s potrebami trga ter predvidevanje sprememb.*

- *Komisija bo upoštevala možnost, da bi evropski strukturni in investicijski skladi podprli regije, na katere negativno vpliva prestrukturiranje obrambne industrije, zlasti za pomoč delavcem pri prilagajanju na nove razmere in za spodbujanje gospodarskega preusmerjanja.*

## 4. IZKORIŠČANJE MOŽNOSTI DVOJNE RABE PRI RAZISKAVAH IN SPODBUJANJE INOVACIJ

Možnost sinergij med civilnimi in vojaškimi raziskavami je vedno večja, saj je lahko vrsta tehnologij dvojne narave. V tem okviru poteka tekoče usklajevanje med temo varnosti sedmega okvirnega programa za raziskovanje in tehnološki razvoj ter raziskovalnimi dejavnostmi EU na področju obrambe. Dosedanje delo je bilo osredotočeno na KBRJE, nedavno pa se je obravnavala kibernetska obramba v okviru SVOP in njene sinergije s kibernetsko varnostjo. V zvezi s tem so v strategiji EU o kibernetski varnosti objavljene številne dejavnosti, zasnovane tako, da bi spletno okolje EU postalo najvarnejše na svetu. Skupno podjetje za razvoj nove generacije evropskega sistema upravljanja zračnega prometa (v nadaljnjem besedilu: skupno podjetje SESAR) je začelo izvajati raziskovalne dejavnosti o kibernetski varnosti na področju upravljanja zračnega prometa.

V okviru Obzorja 2020 se na področjih „vodilne vloge na področju omogočitvenih in industrijskih tehnologij“, vključno s „ključnimi omogočitvenimi tehnologijami“ („Key Enabling Technologies“ – KET) in „varnimi družbami“ (družbeni izzivi), ponujajo možnosti tehnološkega napredka, s katerimi se lahko spodbujajo inovacije, ne le v civilne namene, ampak imajo tudi možnost dvojne rabe. Čeprav bodo raziskave in inovacije, ki se bodo izvajale v okviru Obzorja 2020, osredotočene izključno na rabo v civilne namene, bo Komisija ocenila, kako bi lahko imele od rezultatov na teh področjih koristi tudi obrambne in varnostne industrijske zmogljivosti. Komisija namerava tudi raziskati sinergije pri razvoju aplikacij z dvojno rabo, ki imajo jasno varnostno razsežnost, ali druge tehnologije z dvojno rabo, kot na primer tiste, ki podpirajo vstavljanje civilnih sistemov brezpilotnih zrakoplovov v evropski letalski sistem, kar se izvaja v okviru skupnega podjetja SESAR.

Z raziskavami na področju obrambe so se ustvarili pomembni posredni učinki v drugih sektorjih, kot so elektronika, vesolje, civilno letalstvo in izkoriščanje globokomorskih virov. Pomembno je, da se taki učinki prelivanja iz obrambnega sektorja v civilni svet ohranijo ter da se z raziskavami na področju obrambe še naprej napajajo civilne inovacije.

Komisija možne koristi dodatnih možnosti za raziskave, povezane s SVOP, vidi tudi zunaj obsega Obzorja 2020. To bi lahko imelo obliko pripravljalnega ukrepa o obrambnih zmogljivostih, nujno potrebnih za operacije SVOP, s čimer bi se poiskale sinergije z nacionalnimi raziskovalnimi programi. Komisija bo vsebino in načine opredelila skupaj z državami članicami, Evropsko službo za zunanje delovanje in Evropsko obrambno agencijo. Vzporedno s tem bi morale države članice ohraniti ustrezno raven financiranja za raziskave na področju obrambe ter da bo pri tem bolj sodelovala.

**Ukrepa:**

- *Komisija namerava za zagotovitev prototipov podpirati shemo predkomercialnih javnih naročil. Prvi kandidati za to bi morali biti: odkrivanje kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih snovi ter eksploziva, sistemi brezpilotnih zrakoplovov ter komunikacijska oprema na podlagi programsko definiranega radia.*

- *Komisija bo proučila možnost za podporo raziskav, povezanih s SVOP, na primer prek pripravljalnih ukrepov. Pri tem bi se osredotočila na tista področja, na katerih bi bile obrambne zmogljivosti EU najbolj potrebne, s čimer bi se, kjer je to mogoče, poiskale sinergije z nacionalnimi raziskovalnimi programi.*

## 5. RAZVOJ ZMOGLJIVOSTI

Komisija se že ukvarja s potrebami nevojaških zmogljivosti, ki podpirajo notranje ter zunanje varnostne politike, kot so civilna zaščita[3], krizno upravljanje, kibernetska varnost, varovanje zunanjih meja in pomorski nadzor. Te dejavnosti so bile do zdaj omejene na sofinanciranje in usklajevanje zmogljivosti držav članic. Komisija namerava narediti še korak naprej, s čimer bi zagotovila, da ima EU na voljo celoten razpon potrebnih varnostnih zmogljivosti, da se z njimi upravlja čim bolj stroškovno učinkovito ter da se na vseh ustreznih področjih zagotovi interoperabilnost med nevojaškimi in vojaškimi zmogljivostmi.

**Ukrepi:**

- *Komisija bo še naprej spodbujala interoperabilnost izmenjave informativnih storitev med civilnimi in obrambnimi uporabniki, kot je bilo poskusno uvedeno s skupnim okoljem za izmenjavo informacij za pomorski nadzor („Common Information Sharing Environment for Maritime Surveillance“).*

- *Komisija bo v sodelovanju z državami članicami na podlagi obstoječih omrežij EU proučila vzpostavitev civilno-vojaške skupine za sodelovanje na področjih a) tehnologij odkrivanja ter b) metod za boj proti improviziranim eksplozivnim napravam, lahkim prenosnim raketnim sistemom (MANPADs) in drugim ustreznim grožnjam, kot so grožnje KBRJE.*

- *Komisija bo skupaj z Evropsko službo za zunanje delovanje ocenila potrebe po zmogljivostih z dvojno rabo za varnostne in obrambne politike EU. Na podlagi te ocene bo predlagala, katere potrebe po zmogljivostih, če sploh katere, bi bile najbolje zadovoljene s sredstvi, ki jih je Unija neposredno kupila, jih ima v lasti in z njimi upravlja.*

## 6. VESOLJE IN OBRAMBA

Večino vesoljskih tehnologij, vesoljskih infrastruktur in vesoljskih storitev se lahko uporablja v civilne in obrambne namene. V nasprotju z državami, ki opravljajo polete v vesolje, pa civilne in vojaške vesoljske dejavnosti v EU niso strukturno povezane. Ta ločnica ima gospodarsko in politično ceno, ki si je EU ne more več privoščiti. To še dodatno poslabšuje dejstvo, da je EU za določene bistvene tehnologije odvisna od dobaviteljev iz tretjih držav, za katere pogosto veljajo omejitve pri izvozu.

Čeprav morajo nekatere vesoljske zmogljivosti ostati pod izključnim nacionalnim in/ali vojaškim nadzorom, obstajajo številna področja, na katerih se bodo zaradi številnejših sinergij med civilnimi in obrambnimi dejavnostmi zmanjšali stroški, učinkovitost pa se bo izboljšala.

### 6.1. Zaščita vesoljskih infrastruktur

Glavni vesoljski infrastrukturi EU sta Galileo in Copernicus. Galileo je v lasti EU, obe infrastrukturi pa bosta podpirali ključne politike EU. Navedeni infrastrukturi sta bistveni, saj tvorita ogrodje za aplikacije in storitve, ki so za naše gospodarstvo, dobro počutje državljanov in varnost nujno potrebne. Zato ju je treba zaščititi.

Najresnejša grožnja za trajnost naših vesoljskih dejavnosti so postali vesoljski odpadki. Za zmanjšanje tveganja trka je treba prepoznati ter spremljati satelite in vesoljske odpadke. Tej dejavnosti pravimo nadzor in sledenje v vesolju („space surveillance and tracking“), danes pa temelji predvsem na talnih senzorjih, kot so teleskopi in radarji. Na ravni EU za zdaj ni

[3] V primeru civilne zaščite je razvoj zmogljivosti določen v predlogu Komisije za Sklep Evropskega parlamenta in Sveta o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (COM(2011) 934 final).

nobene zmogljivosti za nadzor in sledenje v vesolju; sateliti in operaterji izstrelitve so odvisni od podatkov ZDA za opozarjanje pred trki.

EU je pripravljena podpreti nastanek storitve nadzora in sledenja v vesolju na ravni EU, ki bi se zanašala na omrežje obstoječih storitev nadzora in sledenja v vesolju, v lasti držav članic, po možnosti v okviru čezatlantske perspektive. Te storitve bi morale biti na voljo javnosti, komercialnim, civilnim in vojaškim operaterjem ter organom. Zato bi se morale države članice, ki imajo v lasti zadevna sredstva, obvezati k sodelovanju in zagotavljanju storitev proti trkom na ravni EU. Temeljni cilj je zagotoviti zaščito vesoljskih infrastruktur EU z zmogljivostjo na ravni EU.

**Ukrep:**

- *Komisija je leta 2013 predstavila predlog za podporni program EU pri storitvi nadzora in sledenja v vesolju. Na podlagi tega predloga bo ocenila, kako dolgoročno zagotoviti, da bi bila raven učinkovitosti storitev nadzora in sledenja v vesolju učinkovita.*

### 6.2. Satelitske komunikacije

Vojaški in civilni varnostni akterji se čedalje bolj zanašajo na satelitske komunikacije (SATCOM). Ta edinstvena zmogljivost lahko zagotavlja komunikacije in oddajanje na daljavo. Poenostavlja uporabo premičnih ali premestljivih platform, ki so nadomestek za kopenske komunikacijske infrastrukture, in poskrbi za izmenjavo ogromnih količin podatkov.

Cenovno najsprejemljivejša in najprožnejša rešitev za zadostitev te vedno večje potrebe so komercialne satelitske komunikacije. Združevanje in skupno izkoriščanje pridobljenih satelitskih komunikacij bi ustvarilo precejšnje prihranke zaradi ekonomije obsega in boljše prožnosti, saj je povpraševanje po varnostni satelitski komunikaciji preveč razdrobljeno.

Vendar komercialne satelitske komunikacije ne morejo v celoti nadomestiti temeljnih vladnih/vojaških satelitskih komunikacij (MILSATCOM), ki jih individualno razvijajo nekatere države članice EU. Toda take komunikacije nimajo zmogljivosti, s katerimi bi se poskrbelo za manjše subjekte, zlasti vojaško letališče ali pripadnike posebnih sil med akcijami.

Poleg tega bo sedanjim vladnim/vojaškim satelitskim komunikacijam držav članic do konca tega desetletja pretekla doba uporabe. To bistveno zmogljivost je treba ohraniti.

**Ukrepa:**

- *Komisija bo ukrepala, da bi presegla razdrobljenost povpraševanja za varnostne satelitske komunikacije. Komisija bo zlasti na podlagi izkušenj Evropske obrambne agencije spodbujala združevanje povpraševanja po evropskih vojaških in varnostnih komercialnih satelitskih komunikacijah;*

- *Komisija bo proučila možnosti, s katerimi bi prek obstoječih programov in zmogljivosti državam članicam olajšala prizadevanja za razvoj obremenitev telekomunikacij v lasti vlade na satelitih (vključno s komercialnimi) ter naslednje generacije vojaških satelitskih komunikacij v lasti vlade in obseg zmogljivosti na ravni EU.*

### 6.3. Izgradnja satelitske zmogljivosti EU z visoko ločljivostjo

Za podpiranje varnostnih politik, vključno s SVOP in SZVP, so vedno bolj pomembne satelitske slike visoke ločljivosti. Zaradi zgodnjega obveščanja, pravočasnega sprejemanja odločitev, vnaprejšnjega načrtovanja in boljšega odzivanja EU na krize na civilnem in vojaškem področje je bistveno, da ima EU dostop do teh zmogljivosti.

Na tem področju se razvija več nacionalnih obrambnih programov. Nekatere države članice so kot dopolnitev nacionalnih programov, namenjenih le obrambi, razvile tudi sisteme visoke ločljivosti z dvojno rabo. Zaradi takih sistemov z dvojno rabo se lahko med državami članicami pojavijo nove oblike sodelovanja za izkoriščanje satelitov s slikovnim senzorjem, pri čemer pridobitev poteka bodisi na trgu bodisi z dvostranskimi sporazumi. Slediti bi bilo treba temu uspešnemu pristopu, ki združuje zahteve civilnih uporabnikov in uporabnikov s področja obrambe.

Za izdelavo naslednje generacije satelitov s slikovnim senzorjem z visoko ločljivostjo, ki naj bi bili razviti okoli leta 2025, je treba zaradi vedno večje potrebe po slikah visoke ločljivosti raziskati in razviti številne tehnologije, kot so hiperspektralni sateliti z visoko ločljivostjo v geostacionarni orbiti ali napredni sateliti z ultra visoko ločljivostjo v povezavi z novimi senzorskimi platformami, kot so sistemi brezpilotnih zrakoplovov.

**Ukrep:**

- *Evropska komisija bo v sodelovanju z Evropsko službo za zunanje delovanje in Evropsko obrambno agencijo proučila možnosti za postopen razvoj novih zmogljivosti s slikovnimi senzorji, s čimer bi podprla misije in operacije SZVP in SVOP. Komisija bo tudi prispevala k razvoju potrebnih tehnologij za prihodnje generacije satelitov s slikovnimi senzorji z visoko ločljivostjo.*

## 7. IZVAJANJE ENERGETSKIH POLITIK IN PODPORNIH INSTRUMENTOV EU V OBRAMBNEM SEKTORJU

Največji potrošnik energije v EU so oborožene sile. Po navedbah Evropske obrambne agencije njihovi skupni letni odhodki samo za elektriko znašajo približno več kot eno milijardo EUR. Te potrebe po energiji se v največji meri zadovoljujejo s fosilnimi gorivi. To povzroča spremenljive odvisnosti, proračunska sredstva za obrambo pa so izpostavljena tveganju povišanja cen. Zato se zaradi izboljšanja varnosti dobave in zmanjšanja operativnih odhodkov oborožene sile močno zanimajo za znižanje svojega energetskega odtisa.

Oborožene sile so obenem tudi največji javni lastnik svobodnih zemljišč in infrastruktur, tako je po ocenah njihovih skupno 200 milijonov kvadratnih metrov stavb in 1 % celotne površine Evrope. Oborožene sile bi lahko z raziskovanjem te možnosti zmanjšale potrebe po energiji in pokrile precejšen del teh potreb iz svojih lastnih nizkoogljičnih in neodvisnih virov. S tem bi se zmanjšali stroški in odvisnosti, hkrati pa bi se pripomoglo k doseganju ciljev Unije na področju energetike.

Da bi Komisija spodbujala inovativne in nizkoogljične energetske tehnologije, ki so učinkovitejše in bolj trajnostne od obstoječih energetskih tehnologij, je na področju raziskovanja razvila strateški načrt za energetsko tehnologijo (v nadaljnjem besedilu: načrt SET). Glede na to da ima obrambni sektor precejšnje potrebe po energiji, bi lahko bil na čelu razvoja nastajajočih energetskih tehnologij iz načrta SET.

**Ukrepi:**

- *Komisija bo z nacionalnimi strokovnjaki držav članic iz obrambnega sektorja do sredine leta 2014 vzpostavila poseben mehanizem posvetovanja na podlagi obstoječih skupnih ukrepov na področju obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti. Ta mehanizem se bo osredotočil na a) energetsko učinkovitost, zlasti v sektorju gradbeništva, b) obnovljive vire energije in alternativna goriva ter c) energetsko infrastrukturo, vključno z uporabo tehnologij inteligentnega energetskega omrežja ter bo:*

- *proučil, kako se uporabljajo obstoječi energijski koncepti, zakonodaja in podporna orodja EU v obrambnem sektorju;*
- *opredelil možne cilje in področja usmeritve na ravni EU za obsežen energijski koncept za oborožene sile;*
- *razvil priporočila za priročnik o obnovljivih virih energije in energetski učinkovitosti v obrambnem sektorju s poudarkom na izvajanju obstoječe zakonodaje EU, razvoju inovativnih tehnologij in uporabi inovativnih finančnih instrumentov;*
- *redno izmenjeval informacije prek usmerjevalne skupine evropskega načrta SET.*

- *Komisija bo prav tako proučila možnost za razvoj smernic o izvajanju Direktive 2012/27/EU v obrambnem sektorju.*

- *Komisija bo podprla predstavitveni projekt GO GREEN oboroženih sil EU o fotovoltaični energiji. Po uspešni predstavitvi projekta GO GREEN ga bo Komisija tudi pomagala nadalje razvijati, v kar bo vključila več držav članic, po možnosti pa ga bo razširila na druge obnovljive vire energije, kot so veter, biomasa in voda.*

## 8. KREPITEV MEDNARODNE RAZSEŽNOSTI

S krčenjem proračunskih sredstev za obrambo v EU dobiva izvoz v tretje države za industrijo EU vedno večji pomen, saj se s tem nadomesti manjše povpraševanje na domačih trgih. Tak izvoz bi bilo treba odobriti v skladu s političnimi načeli iz Skupnega stališča 2008/944/SZVP, sprejetega 8. decembra 2008, in v skladu s pogodbo o trgovini z orožjem, ki jo je 2. aprila 2013 sprejela Generalna skupščina OZN. EU ima obenem gospodarski in politični interes za podpiranje svojih industrij na svetovnih trgih. Nazadnje mora EU zagotoviti usklajen pristop k spremljanju vhodnih tujih naložb (kot je določeno v oddelku 2.3 o lastništvu in varnosti dobave).

### 8.1. Konkurenčnost na trgih tretjih držav

Medtem ko so se odhodki za obrambo v EU zmanjšali, se v mnogih ostalih delih sveta še naprej povečujejo. Dostop do teh trgov je pogosto težek in odvisen od političnih pomislekov, ovir pri dostopu do trga itd. Največji svetovni trg za obrambo, in sicer ZDA, je praktično zaprt za uvoz iz EU. Bolj odprte so druge tretje države, ki pa pogosto zahtevajo nadomestila, kar močno obremeni družbe EU. Z evropske perspektive je težko podpirati določenega dobavitelja iz EU, saj si več dobaviteljev iz EU na mnogih trgih tretjih držav medsebojno konkurira.

**Ukrep:**

- *Komisija bo z zainteresiranimi stranmi vzpostavila dialog o tem, kako podpirati obrambno industrijo EU na trgih tretjih držav. Glede na nadomestila na tretjih trgih se bodo s tem dialogom proučili načini za ublažitev možnih negativnih učinkov takih nadomestil na notranji trg in na industrijsko bazo evropske obrambe. Proučilo se bo tudi, kako bi lahko institucije EU spodbujale dobavitelje iz EU takrat, ko le ena družba iz EU konkurira dobaviteljem iz drugih delov sveta.*

### 8.2. Nadzor izvoza blaga z dvojno rabo

Nadzor izvoza blaga z dvojno rabo tesno dopolnjuje nadzor trgovine z orožjem, hkrati pa je bistven za varnost EU ter za konkurenčnost mnogih družb v letalskem in vesoljskem sektorju

in obrambnem in varnostnem sektorju. Komisija je začela izvajati pregled politike EU nadzora izvoza in je opravila obsežno javno posvetovanje, katerega ugotovitve so predstavljene v delovnem dokumentu osebja Komisije, objavljenem januarja 2013. S pripravo sporočila, v katerem se bodo obravnavale preostale ovire pri trgovini, ki družbam EU preprečujejo, da bi v celoti izkoristile notranji trg, se bo proces reforme še dodatno pospešil.

**Ukrep:**

- *Komisija bo kot del tekočega pregleda politik nadzora izvoza predstavila poročilo o oceni učinka glede izvajanja Uredbe (ES) št. 428/2009, sledilo pa mu bo sporočilo, v katerem je zarisana dolgoročna vizija strateškega nadzora izvoza EU ter konkretne politične pobude za prilagoditev nadzora izvoza na hitro spreminjajoče se tehnološke, gospodarske in politične pogoje. To lahko vključuje predloge za zakonodajne spremembe sistema nadzora izvoza EU.*

## 9. SKLEPNE UGOTOVITVE

Samo ob izvedbi daljnosežnih političnih in strukturnih reform bo mogoče kljub resno omejenemu proračunu ohraniti in razvijati obrambne zmogljivosti za izpolnjevanje sedanjih in prihodnjih izzivov. Napočil je čas za sprejemanje ambicioznih ukrepov.

### 9.1. Nov okvir za razvoj civilno-vojaškega sodelovanja

Civilno-vojaško sodelovanje je zahteven izziv s številnimi operativnimi, političnimi, tehnološkimi in industrijskimi vidiki. To velja zlasti v EU, kjer delitev pristojnosti in dela dodajata še eno plast zahtevnosti. V tem sporočilu je predstavljen sklop ukrepov, s katerimi se lahko ti izzivi presežejo, sodelovanje med državami članicami pa spodbudi. V tem okviru je naš cilj, da bi se prek ločnice med civilnim in vojaškim razvil celostni pristop z brezhibnim prehodom skozi vse faze življenjske dobe zmogljivosti, tj. od opredelitve potreb po zmogljivosti do dejanske uporabe.

Komisija bo kot prvi korak k temu cilju pregledala svoj notranji način obravnavanja varnostnih in obrambnih zadev. Mehanizme za sodelovanje in usklajevanje med lastnimi službami in z zainteresiranimi stranmi bo na podlagi izkušenj delovne skupine za obrambo uporabila na optimalen način.

### 9.2. Poziv državam članicam

V tem sporočilu je določen akcijski načrt za prispevek Komisije h krepitvi SVOP. Komisija Evropski svet poziva, naj o tem akcijskem načrtu skupaj s poročilom, ki ga je pripravila visoka predstavnica Unije za skupno zunanjo in varnostno politiko, razpravlja decembra 2013, in sicer na podlagi naslednjih premislekov:

– Odločitve o naložbah in zmogljivostih za varnost in obrambo bi morale temeljiti na skupnem razumevanju groženj in interesov. EU mora zato pravočasno razviti strateški pristop, v katerega bi bili zajeti vsi vidiki vojaške in nevojaške varnosti. V tem okviru bi bila potrebna obširnejša politična razprava o izvajanju zadevnih določb Lizbonske pogodbe.

– Potrebna je skupna varnostna in obrambna politika. Da bi postala učinkovita, mora biti podprta s popolno skupno evropsko politiko glede zmogljivosti in oborožitve, kot je navedeno v členu 42 PEU.

– SVOP je treba tesno usklajevati z drugimi zadevnimi politikami EU, da se zagotovijo usklajena prizadevanja. To je zlasti pomembno, da se ustvarijo in izkoristijo sinergije med razvojem in uporabo zmogljivosti za obrambo in civilno varnost.

– EU mora imeti močno obrambno tehnološko in industrijsko osnovo, da bi bila SVOP verodostojna. Za dosego tega cilja je bistveno, da se na osnovi skupnega razumevanja stopnje neodvisnosti, ki jo hoče ohraniti EU na ključnih tehnoloških področjih, razvije industrijska baza evropske obrambe.

– Za ohranitev konkurenčne industrije, ki bi bila zmožna po dostopnih cenah izdelati potrebne zmogljivosti, je bistveno okrepiti notranji trg za obrambo in varnost ter ustvariti pogoje, ki družbam EU omogočajo, da v vseh državah članicah neovirano opravljajo dejavnosti.

– Pri spoprijemanju z resnimi proračunskimi omejitvami je zlasti pomembno, da so finančna sredstva učinkovito razdeljena in porabljena. To med drugim pomeni, da je treba zmanjšati operativne stroške, združiti povpraševanje in uskladiti vojaške zahteve.

– Za prikaz prave dodane vrednosti okvira EU je treba opredeliti skupen projekt na področju ključnih obrambnih zmogljivosti, kjer bi se lahko politike EU v celoti uporabile.

### 9.3. Naslednji koraki

Komisija bo na podlagi razgovorov z voditelji držav ali vlad za področja iz tega sporočila razvila podroben časovni načrt s konkretnimi ukrepi in roki.

Za pripravo in izvedbo tega časovnega načrta bo vzpostavila poseben mehanizem posvetovanja z nacionalnimi organi. Ta mehanizem ima lahko različne oblike, odvisno od področja politike, o katerem se razpravlja. K temu mehanizmu posvetovanja bosta pridruženi Evropska obrambna agencija in služba za zunanje delovanje.